

■ **Вадим Сирота**
Vadym Syrota

Провідний економіст департаменту пруденційного нагляду Генерального департаменту банківського нагляду, аспірант Університету банківської справи Національного банку України
Leading economist of the Prudential Supervision Department of the NBU General Banking Supervision Department, PhD student of the University of Banking of the National Bank of Ukraine.

Антикризові заходи у банківських системах України та Польщі у 2008–2009 роках

Anti-crisis arrangements in the banking systems of Ukraine and Poland in 2008–2009

У статті проаналізовано причини і передумови виникнення у 2008–2009 рр. кризових явищ у банківських системах України та Польщі, проведено оцінку їх конкурентоспроможності у передкризовий період. Визначено основні антикризові заходи у банківських системах України та Польщі, досліджено ефективність їх реалізації. Зроблено акцент на існуванні невирішеної проблеми суттєвого обсягу непрацюючих активів у банках України, що може стати причиною необхідності збільшення рівня їх капіталізації в майбутньому.

The article discusses causes and preconditions of crisis tendencies in Ukrainian and Polish banking systems in 2008–2009; there is estimated systems' competitiveness within pre-crisis period. The author analyzes basic anti-crisis arrangements in the banking systems of Ukraine and Poland and effectiveness of their realization. An emphasis is made on the existing unsolved problem of a sizable volume of non-performing assets in Ukrainian banks, which may cause the necessity of increasing of their capitalization level in the future.

Ключові слова: антикризовий менеджмент у банках, конкурентоспроможність банківської системи, достатність капіталу, Комітет фінансової стабільності, Комісія фінансового контролю, “Пакет довіри”.

Key words: anti-crisis management in banks, banking system competitiveness, capital adequacy, Financial Stability Committee, Polish Financial Supervision Authority (PFSA), “Confidence Complex”.

Повноцінний та комплексний євроінтеграційний процес неможливий без адаптації економічної системи України до умов функціонування економік Єврозони, діючих у цих країнах принципів роботи економічних та правових інститутів. Саме тут на перший план виходить роль банківської системи як “двигуна” економічного зростання, що засвідчила й світова економічна криза 2008–2009 рр. Тож метою цієї статті є визначення, порівняння та аналіз ефективності основних антикризових заходів у банківських системах України і Польщі.

Незважаючи на спільне з Україною перебування в минулому в адміністративно-командній економічній системі, Польща, на відміну від нашої країни, успішно подолала трансформаційний період, підтверджен-

ням чого є ефективне проведення системних реформ в економіці. При цьому Польща не лише стала повноправним членом Європейського Союзу, а й успішно виконує роль “адвоката України у Європі”. У такому контексті її досвід є особливо актуальним для України.

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА БАНКІВСЬКИХ СИСТЕМ ПОЛЬЩІ ТА УКРАЇНИ ПЕРЕД КРИЗОВИМИ ЯВИЩАМИ 2008 РОКУ

Станом на 01.01.2008 р. у Польщі функціонувало 645 банків, із них 50 – комерційних, 581 – кооперативний та 14 філій іноземних банків. При цьому 54 банківські установи були з іноземним капіталом, їхня частка в загальному обсязі капіталу та активів банківської системи Польщі становила

близько 70%. Це свідчить про домінуючі позиції іноземних інвесторів на польському банківському ринку [1]. Також характерним для польської банківської системи був високий ступінь концентрації: частка п'яти найбільших банків у її капіталі та активах становила 46–47%, а в структурі депозитів нефінансового сектору – 57% [1].

Станом на 01.01.2008 р. в Україні банківську ліцензію мали 175 установ, із них 47 – з іноземним капіталом (17 банків зі 100-відсотковим іноземним капіталом). Його частка в активах банківської системи України становила 49.7% [2], при цьому не було явного домінування європейських інвесторів у вітчизняній банківській системі. Для неї порівняно з Польщею характерний менший ступінь концентрації: частка п'яти найбільших банків у капіталі становила

28%, в активах банківської системи – 33%, а в структурі коштів юридичних та фізичних осіб, залучених цими фінансовими установами, – 32% [3].

На перший погляд, аналіз наведених у таблиці 1 показників свідчить про майже тотожні показники оцінки конкурентоспроможності банківських систем України та Польщі перед кризою 2008 року. Проте варто зауважити суттєву різницю між обсягом ВВП, активів та власного капіталу банківської системи Польщі порівняно з українською. Це й зумовило кращі відносні показники конкурентоспроможності банківської системи України. Надані польськими банками кредити спрямовувались у реальний сектор економіки, котра є достатньо диверсифікованою і її основу становить малий та середній бізнес. Польські банки надмірно не захоплювалися спекулятивними валютними операціями та обслуговуванням державного боргу. Вищий рівень корпоративного управління дав змогу банківським установам Польщі уникнути суттєвих прорахунків у сфері ризик-менеджменту, зокрема обмежити рівень кредитування інсайдерів банків.

Водночас навіть вищий норматив достатності (адекватності) капіталу в банківській системі України не свідчить про наявність конкурентних переваг порівняно з польськими банківськими установами. У невеликих кептивних вітчизняних банках показники адекватності капіталу значно перевищують нормативи, встановле-

Таблиця 1. Порівняння основних показників розвитку банківських систем Польщі та України станом на 01.01.2008 р.

Показник	Польща	Україна
Обсяг ВВП, млрд. євро	418	96
Активи, млрд. євро	226	81
Капітал, млрд. євро	19	9.4
Співвідношення активів банківського сектору і ВВП, %	67	85
Співвідношення власного капіталу банківського сектору і ВВП, %	4.1	9.8
Співвідношення наданих небанківському сектору кредитів і ВВП, %	36	68
Співвідношення депозитів і ВВП, %	36	25
Заборгованість перед нерезидентами, млрд. євро	23	21
Рентабельність активів, %	1.7	1.5
Норматив достатності (адекватності) капіталу, %	12.1	13.92

Джерела: складено автором на основі [1, 2, 4, 5].

ні Національним банком України, що пов'язано з непрозорою діяльністю на фінансовому ринку. Кошти, вилучені з обороту й акумульовані у капітал, не приносять власникам належного прибутку, проте сприяють дотриманню вимог щодо виконання економічних нормативів (наприклад, кредитування інсайдерів, забезпечення належного ліміту валютної позиції), тому капітал штучно нарощують. Поступово, починаючи з 2002 року, відбувається зниження показника адекватності капіталу в цілому по банківській системі внаслідок планомирної діяльності Національного банку України з мінімізації системних ризиків. Так, НБУ максимально обмежив найпоширеніші механізми нарощування штучного капіталу банку, посиливши вимоги щодо врахування субординованого боргу, переоцінки основних засобів та оцінки нарахованих, але не сплачених доходів.

Можна зробити висновок, що більш зважений та консервативний підхід польських банків до збільшення обсягів кредитування сприяв тому, що кредитний портфель банківської системи Польщі не став генератором неконтрольованих ризиків та характеризувався якіснішим станом порівняно з кредитним портфелем української

банківської системи. Досить цікавим є порівняння передкризової практики управління активами і пасивами польськими та українськими банками.

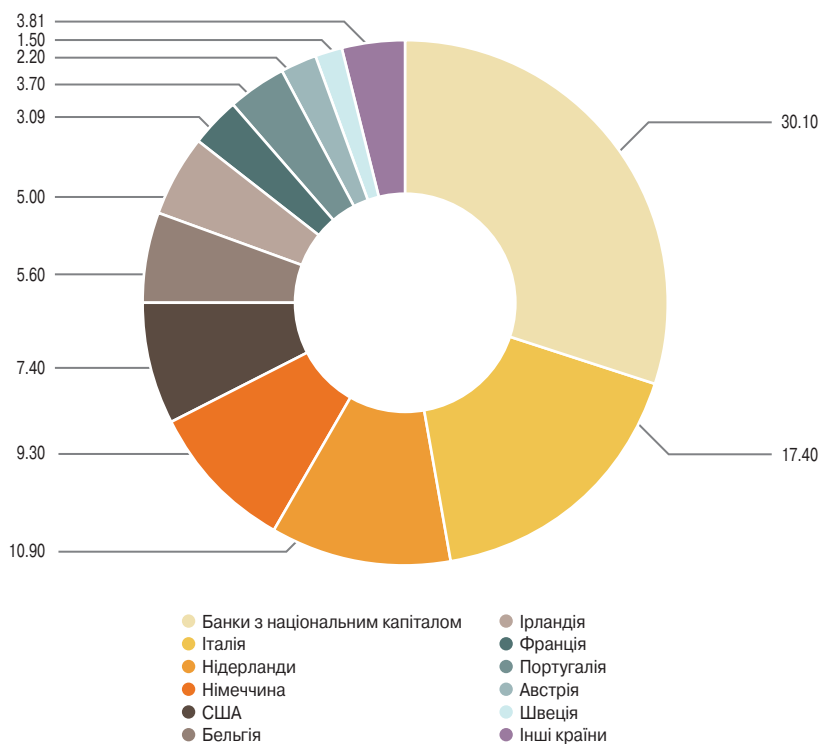
Аналіз наведеної в таблиці 2 інформації свідчить про те, що основним ресурсним джерелом нарощування кредитного портфеля польських банків став внутрішній фінансовий ринок, зокрема сегмент заощаджень населення. За рахунок цих фінансових ресурсів, які характеризувалися меншим ступенем концентрації валютного ризику, задовольнявся попит на кредитні ресурси як реального сектору економіки, так і

Таблиця 2. Співвідношення між окремими категоріями активів і пасивів банківських систем України та Польщі станом на 01.01.2008 р., %

Показник	Польща	Україна
Співвідношення загального обсягу депозитів і загального обсягу кредитів	98	66
Співвідношення загального обсягу депозитів в іноземній валюті і загального обсягу кредитів в іноземній валюті	53	30
Співвідношення депозитів, залучених від фізичних осіб, і кредитів, наданих суб'єктам господарювання	153	47

Джерела: складено автором на основі [1, 2, 3].

Частка іноземних інвесторів у структурі активів банківської системи Польщі станом на 01.01.2008 р., %

Джерело: [1].

споживчі потреби населення. Вказані вище кількісні показники яскраво демонструють один із основних недоліків стану банківської системи України перед кризою: неконтрольована кредитна експансія за рахунок формування відносно дешевої ресурсної бази в іноземній валюті на світовому фінансовому ринку. Позитивні результати діяльності за рахунок різниці у вартості між залученням ресурсів на світовому та розміщенням ресурсів на вітчизняному фінансовому ринках було нівельовано через незбалансованість структури активів та пасивів банку за строками та обсягами. Така ситуація зумовлювалася фундаментальною проблемою фінансово-банківської системи України – фактичною відсутністю довгострокових джерел ресурсів у національній валюті на внутрішньому фінансовому ринку.

Вказаний глибший аналіз показників конкурентоспроможності банківських систем України і Польщі у передкризовий період наводить на висновок щодо накопичення дисбалансів у вітчизняній банківській системі, які стали однією з основних причин банківської кризи 2008 року. Доцільно виокремити її основні негативні наслідки для банківської системи України:

- істотна девальвація національної грошової одиниці у жовтні – листопаді 2008 року (майже на 40%);
- зниження якості банківських активів та зростання обсягів проблемної заборгованості через погіршення умов економічної діяльності та надмірну концентрацію валютного ризику;
- втрата довіри до банківської системи з боку вкладників та масовий відплив депозитних коштів із рахунків у вітчизняних банках у жовтні – листопаді 2008 року;
- зниження ліквідності банківської системи;
- зниження рівня капіталізації банків через необхідність формування резервів за проблемною заборгованістю та покриття збитків від поточної діяльності;
- зростання рівня процентних ставок.

Основні прояви кризи у фінансово-банківській системі Польщі подібні до української ситуації. Спостерігалася девальвація злотого у грудні 2008 року на 40% порівняно з валютами основних торговельних партнерів Польщі, що призвело до суттєво-

го зростання боргового навантаження на позичальників кредитних коштів у іноземній валюті. Бюджетний дефіцит у 2009 році збільшився до 7.1% від ВВП [8]. Ситуація на міжбанківському кредитному ринку характеризувалася закриттям лімітів банків на своїх контрагентів, через що було обмежено доступ до важливого джерела підтримки ліквідності. Також відбулося зростання рівня кредитних процентних ставок, скорочення темпів зростання кредитних портфелів польських банків, погіршення якості активів. При цьому не спостерігалось масового вилучення депозитів із банків вкладниками та іншими кредиторами.

ОСНОВНІ АНТИКРИЗОВІ ЗАХОДИ В БАНКІВСЬКИХ СИСТЕМАХ УКРАЇНИ І ПОЛЬЩІ У 2008–2009 РР., АНАЛІЗ ЇХНЬОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

В Україні і Польщі антикризові заходи на рівні окремих банків були схожі: скорочення мережі філій та відділень, зменшення витрат на персонал, реструктуризація проблемних кредитів, збалансування структури активів та пасивів банку, пошук альтернативних джерел формування ресурсної бази, збільшення обсягів капіталу за рахунок внесків до статутного фонду та залучення субординованого боргу.

Особливістю антикризового менеджменту на макrorівні у Польщі була наявність двох центрів регулювання банківської системи. Національний банк Польщі став ініціатором антикризових заходів у монетарній сфері. Функцію банківського регулювання та нагляду відокремлено від центрального банку – її здійснює Комісія фінансового нагляду, котра стала другим центром протидії розгортанню кризових явищ. В Україні основну роль у реалізації антикризових заходів відіграв НБУ. Спільною потребою в обох країнах стала необхідність формування нормативно-правової бази, котра регламентує основні антикризові заходи та процедури їх реалізації, впроваджує нові правові та економічні інструменти. Суттєву роль у цьому процесі відіграли законодавча гілка влади та Міністерство фінансів. Детальнішу інформацію про основні антикризові заходи регуляторів банківської системи України і Польщі наведено в таблиці 3.

У жовтні 2008 року Національним

банком Польщі було прийнято так званий “Пакет довіри”, яким запроваджено ряд інструментів підтримки для банків та міжбанківського ринку: використання інструменту валютного свопу; розширення переліку активів, що можуть слугувати забезпеченням за ломбардними позиками центрального банку, зокрема дозволено брати валютний депозит як забезпечення; збільшення частоти операцій центрального банку на відкритому ринку.

Іншим пакетом нормативних актів створено Комітет фінансової стабільності, основним завданням якого є оцінка ситуації у польській фінансовій системі та визначення принципів взаємодії з метою забезпечення стабільності фінансової системи між основними регуляторами. Також було збільшено розмір відшкодування коштів системою страхування депозитів (Банківським гарантійним фондом) із 22.5 тис. євро до 50 тис. євро (у подальшому – до 100 тис. євро).

Також було регламентовано процедуру підтримки ліквідності фінансово-кредитних установ за рахунок державних коштів. Така спеціалізована програма підтримки ліквідності має реалізовуватися в контексті активізації банківських програм кредитування. Фінансову підтримку може бути надано у вигляді гарантій державного бюджету; залучення коштів шляхом емісії казначейських цінних паперів; продажу казначейських цінних паперів із продовженням/розстрочкою терміну платежу та шляхом оферти, спрямованої на визначену фінансову установу. Нормативною

Таблиця 3. Основні антикризові заходи регуляторів банківських систем Польщі й України у 2008–2009 рр.

Антикризові заходи	Україна	Польща
Спеціалізовані програми з підтримки ліквідності банків	Так	Ні
Введення тимчасових адміністрацій у проблемних банках	Так	Ні
Запровадження мораторію на повернення коштів вкладникам та іншим кредиторам банків	Так	Ні
Збільшення суми відшкодування системою страхування депозитів	Так	Так
Створення спеціалізованої установи для роботи з проблемними активами за участі держави	Так	Ні
Рекапіталізація проблемних банків за рахунок державних коштів	Так	Ні

Джерело: складено автором.

базою щодо рекапіталізації проблемних банків передбачена можливість для Міністерства фінансів надавати державні гарантії у випадку виникнення проблем із докапіталізацією банку. Така процедура реалізується через надання гарантії збільшення власних коштів банку шляхом придбання акцій, облігацій або інших цінних паперів. При цьому виникає необхідність розроблення програми фінансового оздоровлення банку.

Комісія фінансового нагляду з метою подолання кризових явищ у фінансово-банківській системі вживала таких заходів:

- обмеження динаміки портфеля кредитів, індексованих в іноземній валюті;

- моніторинг внутрішніх угод у межах фінансово-промислових груп, котрі можуть бути як позичальниками, так і афілійованими з банками структурами;

- встановлення жорсткіших лімітів концентрації у структурі активів та зобов'язань банків;

- створення умов для спрямування отриманого прибутку на збільшення капіталу банків;

- впровадження механізму зарахування облігацій у капітали банків;

- жорсткіші вимоги до банків, котрі активно працюють на ринку подібних фінансових інструментів.

Діяльність польських регуляторних інститутів сприяла підтримці стабільності фінансово-кредитної системи. Основними заходами стали кроки, спрямовані на забезпечення достатнього рівня ліквідності й збільшення капіталізації банків. Створення нормативно-правової бази, необхідної для використання спеціальних інструментів антикризового менеджменту банків, не супроводжувалося активним застосуванням зазначених інструментів. Зокрема попит на монетарні інструменти, запропоновані банківському ринку Національним банком Польщі, виявився значно нижчим, ніж прогнозувалося в експертному середовищі. Істотним фактором налагодження співробітництва між регуляторами фінансово-банківської системи Польщі стало створення Комітету фінансової стабільності.

Серед антикризових заходів регуляторів банківської системи України слід зазначити прийняття Закону України “Про першочергові заходи щодо запобігання негативних наслідків фінансової кризи та про внесення

змін до деяких законодавчих актів України” від 31.10.2008 р. № 639-VI, основними положеннями якого стало створення Стабілізаційного фонду [9]. Метою діяльності такого фонду є спрямування державних видатків на стимулювання внутрішнього попиту на українському ринку. На жаль, через фактичну відсутність бюджетних коштів такий крок носив суто декларативний характер. Крім того, державі в особі Міністерства фінансів України було надано право брати участь у формуванні та/або збільшенні статутних капіталів банків (капіталізації банків) шляхом придбання акцій первинної емісії (часток у статутному капіталі) банків чи акцій додаткової емісії (додаткових вкладів) банків в обмін на державні облігації України та/або купівлі цих акцій за кошти державного бюджету України. Також було збільшено до 150 тисяч гривень розмір вкладів, що підлягають відшкодуванню Фондом гарантування вкладів фізичних осіб у випадку відкликання банківської ліцензії та ініціювання процедури ліквідації банку (у подальшому зазначену суму довели до 200 тис. грн.).

На особливу увагу заслуговують зміни до Закону України “Про банки і банківську діяльність”, внесені Законом України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей проведення заходів з фінансового оздоровлення банків” від 24.07.2009 р. № 1617-VI [10]. Цим нормативним документом було деталізовано перелік факторів, на підставі яких Національний банк України має право призначити тимчасову адміністрацію в банку, права та обов'язки, порядок організації роботи тимчасового адміністратора банку (наприклад, звітування регулятору). Додано та уточнено визначення таких понять, як “мораторій”, “фінансове оздоровлення банку”. Цим нормативним документом також визначено можливість створення санаційного банку, який не є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, та встановлено порядок і черговість задоволення вимог кредиторів у випадку відкликання банківської ліцензії та ініціювання процедури ліквідації банку.

Окремими нормативно-правовими актами Національного банку України було внесено зміни до процесу формування резервів під кредитні операції, порядку розрахунку нормативів капіталу, врахування на-

явності довгострокового гету в регулятивному капіталі, порядку врахування субординованого боргу в регулятивному капіталі, регламентовано процес діагностичного обстеження достатності рівня капіталу банку.

Суттєвим проявом банківської кризи в Україні стало масове зняття коштів населенням із депозитних та поточних рахунків у банках. За деякими оцінками, загальний їх обсяг лише за жовтень 2008 року становив 8.9 млрд. грн. [11]. Реакцією регулятора на таку ситуацію стало запровадження мораторію на дострокове повернення термінових депозитів [12]. Але незважаючи на досить жорсткі адміністративні заходи, за період із 01.10.2008 р. до 01.03.2009 р. обсяг коштів на депозитних рахунках фізичних осіб зменшився на 26.7 млрд. гривень та 3.5 млрд. доларів [13].

У відповідь на таку ситуацію зростає кредитна підтримка регулятором банківської системи. Так, у жовтні – грудні 2008 року Національним банком України було надано кредити рефінансування (як короткострокові, що виступають у ролі інструментів монетарного регулювання, так і стабілізаційні) комерційним банкам на загальну суму 105.4 млрд. грн. Із початку 2008 року обсяг зазначених кредитів становив 169.5 млрд. грн., із них 91.8 млрд. грн. – кредити “овернайт” [14].

Українські банки намагалися обмежити динаміку зростання обсягів проблемних кредитів. За період із жовтня 2008 року до липня 2010-го вітчизняні банки провели реструктуризацію майже 188 тисяч діючих кредитних угод на загальну суму 221 млрд. грн. (майже третина від кредитної заборгованості по банківській системі України) [15]. Станом на листопад 2011 року за рахунок сформованих резервів було списано 21 млрд. грн. безнадійної заборгованості [16]. З другого боку, кризова ситуація дала імпульс розвитку колекторського бізнесу та сприяла створенню ринку проблемних кредитів.

В умовах фінансово-банківської кризи одним із головних завдань антикризового менеджменту банківських структур стало збільшення капіталізації банків. Цей процес значною мірою відбувся за рахунок зростання обсягів статутного капіталу в зв'язку з виконанням банками програм капіталізації за результатами діагностичного обстеження банків, проведеного аудиторськими компа-

ніями за результатами діяльності банків у 2008–2009 рр. За період із 01.01.2009 р. до 01.01.2012 р. регулятивний капітал українських банків збільшився на 67.8 млрд. грн., або на 30.7% [4].

Також було здійснено рекапіталізацію трьох банків (ПАТ “АКБ “Київ”, ПАТ “Родовід-банк”, ПАТ “АБ “Укргазбанк”) за рахунок державних коштів на загальну суму 25.8 млрд. грн. (без урахування витрат на капіталізацію ПАТ “Родовід-банк” для виконання розрахунків із вкладниками ТОВ “Укрпромбанк”) [17].

Крім того, у 2008–2010 рр. Національним банком України було призначено тимчасову адміністрацію в 27 банках. Через неможливість приведення діяльності банків у відповідність до вимог банківського законодавства під час дії тимчасової адміністрації НБУ прийняв рішення про відкликання банківських ліцензій та ініціювання процедури ліквідації щодо 20 банків [18].

Аналіз показників діяльності банківської системи України свідчить про більшу глибину кризових явищ, що пояснює застосування антикризових інструментів і процедур, відмінних від Польщі.

Із наведеної в таблиці 4 інформації можна зробити ряд висновків щодо характеристик розвитку банківських систем України і Польщі у посткризовий період. Темпи зростання активів та власного капіталу були приблизно однаковими (в еквіваленті грошової одиниці євро, з урахуванням суттєвішої девальвації національної грошової одиниці України у 2008 році). Польська банківська система у кризовий період завжди мала позитивний фінансовий результат діяльності, тоді як в Україні банківська діяльність була збитковою.

Як уже наголошувалося, однією з причин понесення збитків україн-

ськими банками став високий рівень проблемної заборгованості. На перший погляд, частка простроченої заборгованості польських банків є вищою порівняно з аналогічним показником банків України. Але оцінки фахівців з урахуванням міжнародних стандартів фінансової звітності істотно відрізняються від показників офіційної статистики. Так, за оцінками експертів рейтингового агентства Мудіз (Moody’s) станом на кінець 2013 року частка проблемних кредитів мала становити 35% від загального обсягу наданих українськими банками кредитів [20].

Можна зробити висновок, що вищі показники достатності капіталу української банківської системи не повною мірою відображають здатність капіталу банків покривати наявні та потенційні ризики власної діяльності. Отже, вирішення питання значного обсягу проблемної заборгованості виходить на передній план на сучасному етапі розвитку банківської системи України. Першим варіантом подолання цієї проблеми може стати активізація банківського кредитування (в першу чергу реального сектору економіки). Грошовий потік, що генеруватиметься новими наданими кредитами, покриє витрати від наявності великої проблемної заборгованості. Зростання загального обсягу наданих кредитів спричинить зниження частки “поганих” активів.

Іншим варіантом є доформування резервів під проблемну заборгованість та списання таких кредитів за рахунок цих резервів. Реалізація подібного сценарію може викликати виникнення явних проблем із достатністю рівня капіталу українських банків, що призведе до потреби у внесенні коштів до капіталу шляхом збільшення статутного фонду акціонерами або залучення субординованого боргу.

ВИСНОВКИ

1. Накопичені дисбаланси банківської діяльності зумовлені незважаючи на кредитно експансію за рахунок залучення відносно дешевих ресурсів на світових фінансових ринках в іноземній валюті та неефективним управлінням ризиками. Проблеми у банківській системі Польщі були меншими завдяки ефективному спрямуванню кредитних ресурсів у реальний сектор економіки, успішній системі ризик-менеджменту й уникненню спекулятивних операцій.

2. Антикризові заходи українських та польських банків у 2008–2009 роках суттєво відрізнялися через меншу глибину кризи у банківській системі Польщі. Спільним кроком стало створення нормативно-правової бази, яка регламентує застосування спеціальних інструментів та механізмів банківського антикризового менеджменту. Також в обох країнах було збільшено суми відшкодування системою страхування депозитів. Проте у Польщі не застосовувалися спеціалізовані програми з підтримки ліквідності банків, не запроваджувався мораторій на повернення коштів вкладникам та іншим кредиторам банків, не призначалася тимчасова адміністрація в окремих банках і не здійснювалася рекапіталізація проблемних банків за рахунок державних коштів.

3. Результати діяльності банківських систем України і Польщі у посткризовий період свідчать про відносно успішне подолання кризової ситуації польськими банками. Тоді як глибокий аналіз показників діяльності українських банків свідчить про фактичну не вирішеність питання значного обсягу проблемних активів та ймовірну потребу в збільшенні рівня капіталізації для покриття наявних ризиків банківської діяльності. □

Література

1. *Report on the financial condition of Polish banks in 2007 / Офіційний інтернет-сайт Комісії з фінансового нагляду Республіки Польща.* — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.knf.gov.pl/en/about_the_market/Banking/Publications/report/reports_on_the_condition_of_polish_banks.html.
2. *Річний звіт Національного банку України за 2007 рік / Офіційний інтернет-сайт Національного банку України.* — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bank.gov>.

Таблиця 4. Порівняльна таблиця показників ефективності банківських систем України і Польщі

Показники	01.01.2008 р.		01.01.2010 р.		01.01.2012 р.	
	Польща	Україна	Польща	Україна	Польща	Україна
Кредитний портфель	119	65	174	65	200	80
Власний капітал	19	9.4	22	10	25	15
Прибуток	3.8	0.89	12	“-” 3.3	13	“-” 0.75
Прострочена заборгованість	6.5	0.86	12.4	6	15	7.7
Частка простроченої заборгованості у кредитному портфелі, %	5.5	1.3	7.5	9.6	7.1	9.2
Коефіцієнт адекватності капіталу, %	12.1	13.92	13.3	18	13.1	18.9

Джерела: складено автором на основі [1, 4, 19].

ua/doccatalog/document?id=52855.

3. Структура активів, зобов'язань, власного капіталу та фінансові результати діяльності банків України за станом на 01.01.2008 р. (у розрізі банків) // Вісник Національного банку України. – 2008. – № 3. – С. 46–67.

4. Основні показники діяльності банків України / Офіційний інтернет-сайт Національного банку України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish>.

5. EU banking structures report, ECB, October 2008 / Офіційний інтернет-сайт Європейського центрального банку. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ecb.int/pub/pdf/other/eubankingstructures2008en.pdf>.

6. Для ЕС Україна привлекательна як страна / Інтерв'ю Чрезвычайного і Полномочного Посла Республіки Польща в Україні Генрика Литвина // Газета “Бизнес”. – 2013. – № 27. – 08.07.2013 г. – С. 18–20.

7. Introducing the euro: convergence criteria / Офіційний інтернет-сайт Євросоюзу. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://europa.eu/legislation_summaries/other/125014_en.htm.

8. Кризис обошел стороной: Интервью советника Посольства Республіки Польща в Российской Федерации, представителя Министерства финансов Республіки Польща Мариана Анджея Фалека // Национальный банковский журнал. – 2011. – № 2. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbj.ru/pubs/banki-i-mir/2011/02/02/krizis-oboshel-toronoj/index.html>.

9. Закон України “Про першочергові

заходи щодо запобігання негативних наслідків фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України” від 31.10.2008 р. № 639-VI / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К: Відомості Верховної Ради України, 03.04.2009. – № 14. – 479 с. – [Бібліотека офіційних видань].

10. Закон України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей проведення заходів з фінансового оздоровлення банків” від 24.07.2009 р. № 1617-VI / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К: Відомості Верховної Ради України, 22.01.2010. – № 2–3. – 34 с. – [Бібліотека офіційних видань].

11. Герасименко В., Герасименко Р. Причини виникнення та форми прояву фінансової кризи в банківській системі України / В. Герасименко, Р. Герасименко // Вісник Національного банку України. – 2010. – № 7. – С. 12–19.

12. Постанова Правління Національного банку України “Про додаткові заходи щодо діяльності банків” від 11.10.2008 р. № 319. – Офіційний веб-сайт Верховної Ради України (База даних “Законодавство України”). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0319500-08>.

13. Мельничук В. Державні фінанси України: на межі колапсу? / В. Мельничук. – Інтернет-видання “Економічна правда”. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/publications/2009/04/6/188495/>.

14. Лис І. Удосконалення управління ліквідністю банку в умовах світової

фінансової кризи / І. Лис // Банківська справа. – 2009. – № 4. – С. 19–25.

15. Давиденко Б. В Украине был реструктуризован каждый третий кредит / Б. Давиденко // Газета “Дело”. – 08.07.2009. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://delo.ua/finance/v-ukraine-restrukturizirovan-k-142594>.

16. Прес-реліз “Про поточну ситуацію в банківській системі та подальші наміри Національного банку України щодо підвищення надійності банків: доповідь заступника Голови Національного банку України Соркіна І. В. під час засідання Правління Національного банку України, що відбулося 15 листопада 2011 року” / Офіційний веб-сайт Національного банку України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=91002.

17. Харламов П. Продать нельзя оставить / П. Харламов // Журнал “Експерт-Украина”. – 2012. – № 13. – С. 12–19.

18. Гриньков Д. Тут временные? Слазь! / Д. Гриньков // Газета “Бизнес”. – 12.03.2012 г. – № 11. – С. 23–25.

19. Report on the financial condition of Polish banks in 2011 / Офіційний інтернет-сайт Комісії з фінансового нагляду Республіки Польща. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.knf.gov.pl/en/about_the_market/Banking/Publications/report/reports_on_the_condition_of_polish_banks.html.

20. Гриньков Д. Московское время: агентство Moody's расписало сценарий апокалипсиса отечественной банковской системы. / Д. Гриньков // Газета “Бизнес”. – 30.09.2012. – № 39. – С. 20.

Офіційний курс гривні щодо іноземних валют, який встановлюється Національним банком України один раз на місяць (за листопад 2013 року)*
Official exchange rate of hryvnia against foreign currencies, which is established by the National Bank of Ukraine monthly (for November 2013)

№ п/п	Код валюти	Назва валюти	Офіційний курс	№ п/п	Код валюти	Назва валюти	Офіційний курс
1	100 BGL	100 левів (Болгарія)	562.1419	16	434 LYD	100 лівійських динарів	655.1639
2	986 BRL	100 бразильських реалів	366.7187	17	484 MXN	100 мексиканських нових песо	62.0801
3	051 AMD	10000 вірменських драмів	197.2119	18	496 MNT	10000 монгольських тугриків	46.8935
4	410 KRW	1000 вонів Республіки Корея	7.5469	19	554 NZD	100 новозеландських доларів	661.0372
5	704 VND	10000 в'єтнамських донгів	3.7882	20	586 PKR	100 пакистанських рупій	7.4981
6	981 GEL	100 грузинських ларі	478.4222	21	604 PEN	100 перуанських нових сол	290.1797
7	344 HKD	100 доларів Гонконгу	103.0941	22	642 ROL	100 румунських левів	248.2472
8	818 EGP	100 єгипетських фунтів	116.0154	23	682 SAR	100 саудівських ріялів	213.1296
9	376 ILS	100 ізраїльських нових шекелів	227.5393	24	760 SYP	100 сирійських фунтів	5.8004
10	356 INR	1000 індійських рупій	130.2004	25	901 TWD	100 нових тайваньських доларів	27.1718
11	364 IRR	1000 іранських ріалів	0.6428	26	972 TJS	100 таджицьких сомоні	167.4733
12	368 IQD	100 іракських динарів	0.6873	27	952 XOF	1000 франків КФА	16.7785
13	417 KGS	100 киргизьких сомів	16.4766	28	152 CLP	1000 чилійських песо	15.7143
14	414 KWD	100 кувейтських динарів	2836.4088	29	191 HRK	100 хорватських кун	144.3210
15	422 LBP	1000 ліванських фунтів	5.3022	30	255	100 доларів США за розр. із Індією	639.4400

* Курс встановлено з 01.11.2013 року.

Підготовлено департаментом аналізу та прогнозування грошово-кредитного ринку Національного банку України.